

Vattenriket i fokus 2019:04

Rödspovsinventering

i Kristianstads Vattenrike 2019

Roine Strandberg, Mirja Ström-Eriksson & Richard Ottvall

Titel: Rödspovsinventering i Kristianstads Vattenrike 2019
Utgiven av: Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike
Författare: Roine Strandberg, Mirja Ström-Eriksson & Richard Ottvall
Copyright: Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike
Upplaga: Endast pdf-version på vattenriket.kristianstad.se
Rapportserien Vattenriket i fokus: 2019:04
ISSN: 1653-9338
Layout: Författarna och Ebba Trolle
Omslagsbild: Rödspov *Limosa limosa*, Adobe Stock

Innehåll

Uppdraget.....	4
Spontanrapportering i Artportalen	4
Rödspovsinventering	4
Håslövs ängar	4
Rödspov	4
Övriga vadarfåglar	5
Isternäset.....	5
Rödspov	5
Övriga vadarfåglar	5
Predation	6
Sammanfattning och diskussion.....	6

Uppdraget

På uppdrag av Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike genomförde Ottvall Consulting AB en inventering av rödspov i Kristianstads Vattenrike under 2019. Målsättningen var att fastställa antal individer och häckande par i populationen samt att försöka bedöma häckningsframgång.

Spontanrapportering i Artportalen

Årets första rödspov sågs på Håslövs ängar 16.3 och därefter ökade antalet till sex individer 1.4 av vilka två ansågs vara honor. Maximalt antal i april noterades med elva individer 8.4 och av dessa bedömdes tre till fyra som honor ingående i par. Vidare under säsongen rapporterades upp till tio fåglar i maj och sex i juni. En tillfällig observation gjordes även rörande en hona 17.7, tre veckor efter att de häckande lämnat området.

Vid Isternäset sågs ett par och en hane 3–30.4. Därefter dröjde det till 8.5 innan nästa observation gjordes av ett par som parade sig. I mitten av maj ökade antalet till fyra par av vilka tre par var stationära på lokalen in i juni. Tre individer fanns kvar till 9.7.

Inga spontanrapporter anger högre häckningskriterier från någon av lokalerna.

Övriga observationer i Vattenriket gjordes vid Adinals våtmark, Näsby fält, Hovby ängar, Horna/Rinkaby ängar, Viby äng och Pulken. Samtliga rörde tillfälliga besök av troligtvis födosökande fåglar men vid Adinal sågs ett par till och från 23.4–16.5 och som mest fyra individer 16.5. Varken spel eller andra häckningsindicer noterades och sannolikt rör även dessa observationer födosökande fåglar från de två huvudlokalerna Håslövs ängar och Isternäset.

Rödspovsinventering

Inventeringen påbörjades 15.4 med besök vid Håslövs ängar, Viby äng, Isternäset och Hovby ängar. Endast tio individer (7 hanar och 3 honor) noterades och det var uppenbart att alla rödspovar inte anlänt ännu. Inte förrän den 13–14.5 noterades högre antal med ett par vid Adinals våtmark, fyra par på Isternäset (varav tre stationära) och elva till tolv individer (3–4 honor + 8 hanar) på Håslövs ängar (Figur 1). På den senare lokalen antas minst tre honor ha ruvat vid besöket och där fanns även ett rörligt par (drog långt iväg vid ett par tillfällen) som antas vara samma par som sågs dra iväg från Isternäset mot Hammarsjön tidigare samma dag. Paret vid Adinal var stationärt på lokalen kring 15.5 och adderas därför till de inräknade vid Isternäset och Håslövs ängar. Populationen uppskattades därmed innefatta minst 19–21 individer 2019 varav åtta till nio honor och elva till tolv hanar. Två av paren var mycket rörliga i Vattenriket under säsongen och antas vara de fåglar som setts på övriga lokaler, kanske t o m i Vombsänkan, dessa gjorde förmodligen inga långtgående häckningsförsök under året.

Håslövs ängar

Rödspov

Minst tre, möjligen fyra, häckningar inleddes på Håslövs ängar och observationer 24.5 gör gällande att tre kullar kläckts. Den 4.6 vakade fortfarande två hanar och en hona på de centrala delarna men vid återbesök 30.6 fanns inga rödspovar kvar på ängarna. Möjligen misslyckades häckningarna helt på

Håslövs ängar. Dock tyder en observation rörande 6 adulta den 17.6 på att där fortfarande kan ha funnits ungar på lokalen och om så var fallet var de troligen nära flygga eller flygga.

Övriga vadarfåglar

Fler pulli av tofsvipa observerades 2019 än under 2017 och 2018. Vipor ruvade mer spritt än under tidigare år, med fler par på den sydöstra, västra och nordvästra delen av ängarna än under de senaste åren. Hur stor andel som blev flygga är oklart då få besök gjordes i juni men där fanns i vilket fall flygga ungar och pulli i olika storlekar vid återbesök. För rödbena var resultatet mediokert på med endast sju varnande par 30.6 (inga flygga sedda) På Håslövs ängar stöttes en flygg storspov 30.6 och där blev även två svarttärnor flygga (10 par gjorde häckningsförsök). Skärfläcka gjorde även ett misslyckat häckningsförsök på Håslövs ängar och ett bo med fyra ägg noterades på södra delen av ängarna 4.5.

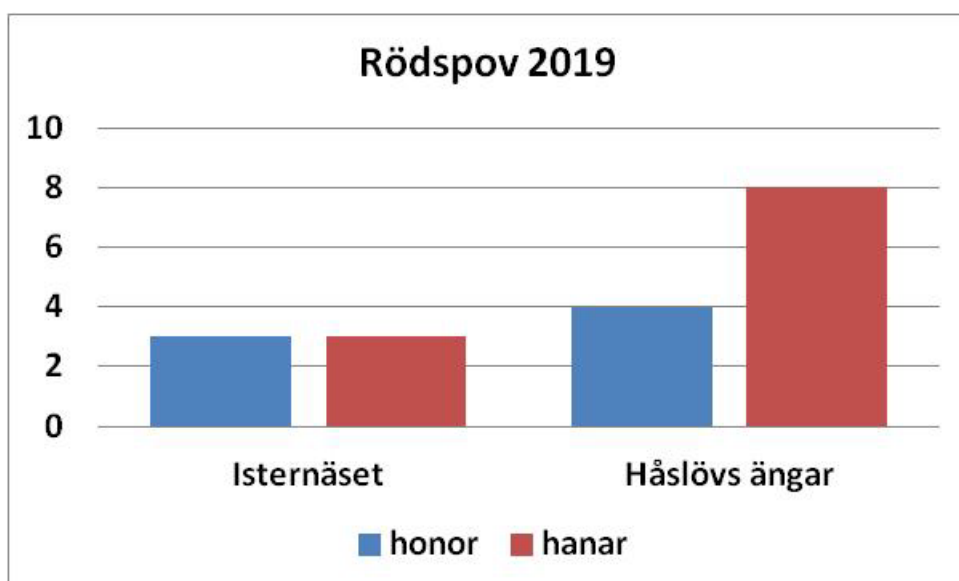
Isternäset

Rödspov

På Isternäset noterades tre par para sig så sent som 14.5 medan ytterligare ett par vistades mer flyktigt på ängarna 14–19.5 och observerades dessutom flyga längs Helge å i riktning mot Hammarsjön 14.5. Vi antar att de tre stationära paren inledde ruvning på lokalen. Två honor sågs även tillfälligt 4.6 när en räv passerade. Honorna försvann snart i gräset och antogs vara ruvande. Minst ett av paren kläckte i juni och varnade ivrigt 30.6 & 6.7 vid återbesök. Endast en pulli sågs 30.6 men fler fanns troligen i det höga gräset. Huruvida dessa blev flygga är oklart men det förefaller troligt med tanke på det sena datumet (6.7).

Övriga vadarfåglar

Tofsviporna lyckades bättre på Isternäset under 2019 jämfört de två föregående åren med observationer av ungar i varierande ålder vid återbesöken. Det verkade också ha gått relativt bra för rödbena där det noterades >30 adulta 30.6, minst fyra pulli 6.7 och fem nyflygga 17.7. Storspov och skärfläcka fick ut en kull vardera och även flera par mindre strandpipare (4–5 par noterades 14.5) häckade framgångsrikt på och i närheten av lokalen.

Figur 1. Antalet rödspovar vid Isternäset och Håslövs ängar 2019 uppdelat på kön.

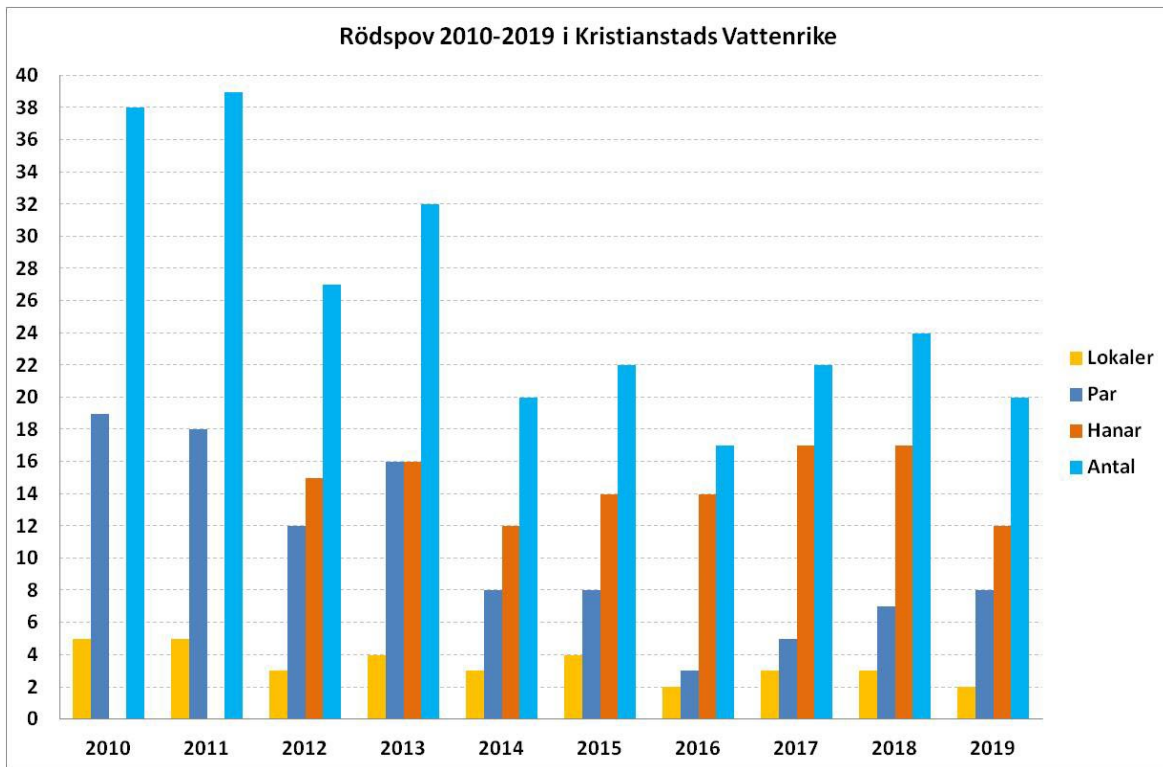
Predation

Predationstrycket bedöms ha varit relativt lågt 2019 och rödspovarnas magra häckningsresultat bör snarare ha berott på födounderlaget för ungarna (se nedan). Dock noterades en räv på Isterhäset 30.6 som under en tur längs strandkanten tog flera pulli av tofsvipa, vilket även observerats 2017. Rävnen rörde sig inom det område där åtminstone två rödspovspar ruvade eftersom två honor sågs lämna troliga boplatser och aktivt följa rävens framfart tillsammans med ett större antal vipor och rödbenor. Ingen räv har observerats på Håslövs ängar de senaste två åren. Ett rävgryt fanns på västra delen av ängarna vid Pulken där tre ungar sågs väl från tornet när de lekte vid grytöppningen. Förekomsten av kråka och kaja har varit lägre under de senaste två åren än tidigare vilket är positivt eftersom de troligtvis utgör ett avsevärt hot mot äggkullar i bon. Kajorna har inte heller haft möjligheten att lika effektivt söka av ängarna med täta förekomster av vadare eftersom gräset växte högt tidigt på säsongen vilket hindrar kråkfåglarnas framfart under ruvningsperioden. Bland rovfåglarna patrullerar röd glada och brun kärrhök regelbundet ängarna och mer så på Håslövs ängar än på Isterhäset. Dock tillåts dessa sällan jaga ostört över ytor med häckande vadare och hittills har vi inte observerat att de tagit några vadarfåglar även om det sannolikt förekommer i viss utsträckning. Pilgrimsfalk noterades i april på Håslövs ängar, som brukligt, och utgör naturligtvis ett hot mot de adulta vadarna. Inga observationer gjordes dock av rovfågelattacker eller slagna vadare 2019.

Sammanfattning och diskussion

Sammanfattat fanns således ett 20-tal rödspovar i Vattenriket 2019 vilket är ett lägre antal än 2017 och 2018 men andelen par var det högsta sedan 2015 (även då 8 par) vilket innebär en jämnare könsfördelning med endast fyra till fem oparade hanar på Håslövs ängar. Minst en lyckad häckning är i linje med senare år (förutsatt att ungarna på Isterhäset blev flygga) trots att antalet par fortsätter att öka. Här föreligger en viss osäkerhet i resultatet från Håslövs ängar där det trots allt inte är omöjligt att någon tidigt flygg kull kan ha lämnat lokalen vid återbesök i slutet av juni. Dock finns inga spontanrapporterade observationer i Artportalen som tyder på detta. Några ungar gick heller inte att observera, vilket berodde på att gräset var högre än normalt (vilket i sig torde vara positivt för ungarnas överlevnad). Likt 2018 kläcktes troligen flertalet påbörjade äggkullar på Håslövs ängar medan två av tre lagda äggkullar sannolikt prederats på Isterhäset. Inga eftersök av bon gjordes – ängarna besöktes endast vid ett par tillfällen för att räkna adulta rödspovar som vakade över pulli i det höga gräset. Återigen kan det konstateras att god vattenhållning på ängarna och tidig grästillväxt är avgörande förutsättningar för ett gott häckningsutfall för vadarfåglarna. I juni verkar den centrala vätan ha torkat ut snabbt på Håslövs ängar vilket kan vara en bidragande orsak till att rödspovarna och rödbenorna misslyckades i större utsträckning än förväntat, med tanke på god kläckning av kullar. Bevisligen misslyckades flertalet av de tio par svarttärna som häckade i den centrala vätan på Håslövs ängar, då endast den först kläckta kullen blev flygg (2 ungar). Den 30.6 varnade fortfarande ett drygt tiotal svarttärnor på häckningsplatsen men bara några dagar senare, när vätan var uttorkad, var de borta. För tärnornas del gjorde detta att predatorer lätt kunde komma åt ägg och ungar i bona medan det för vadarna sannolikt var födounderlaget som minskat snabbt med uttorkning av området.

Utvecklingen för rödspovarna får trots den låga reproduktionen anses vara svagt positiv då antalet reproduktiva par nu är i nivå med 2014/2015 efter den oroväckande bottennoteringen 2016 med endast tre par (Figur 2).

Figur 2. Antalet rödspovar i Kristianstads Vattenrike 2010-2019.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike -bra för natur och människa

Den här rapporten ingår i Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrikes skriftserie **Vattenriket i fokus** (ISSN 1653-9338). Här publiceras rapporter och inventeringar som utförts på uppdrag eller i samarbete med Biosfärkontoret. Rapporterna går att ladda ner från vattenriket.kristianstad.se/fokus.

Läs mer och se kontaktuppgifter på hemsidan
vattenriket.kristianstad.se